

Pomáháme ptákům v létě

36

CÍL:

- Osvojení vědomostí, dovedností i postojů jak pomáhat ptákům zlepšit jejich životní podmínky.
- Utváření ohleduplného vztahu k přírodě. Získání pocitu odpovědnosti i významu vlastního jednání.
- Poznávání a vnímání svého okolí z pohledu životních potřeb ptáků.
- Poznávání ekologických souvislostí a environmentálních problémů - příčiny a důsledky ohrožení přírodního prostředí ptáků.

MOTIVACE:

Velkou a doposud trochu opomíjenou pomocí pro ptáky, a to nejenom v době hnízdění, je budování napajedel a koupadel.

Motivační rozhovor:

- Jaké životní podmínky potřebují ptáci?
- Jak je dělíme podle druhu potravy (*hmyzožravé, semenožravé, všežravé, masožravé, býložravé atd.*)
- Jaké podmínky potřebují k hnízdění, kde všude můžeme vidět hnízda?
- Jak pomáháme nahradit úbytek přirozených úkrytů k hnízdění? (*vyrábíme budky*)
Proč je tomu tak je? (*např. úbytek doupných stromů*)
- Jak pomáháme přežít zimní období některým druhům ptáků, kteří neodlétají? (*vyvěšujeme krmítka*)
- Mezi nezbytné životní podmínky ptáků patří i voda.
- Jak můžeme přispět k náhradě úbytku přirozených zdrojů vody pro ptáky? (*výrobou napajedel a koupadel*)
- Jak takové koupadlo a napajedlo vyrobit? Jaké podmínky vytvořit a kde jej vhodně umístit?

CÍLOVÁ SKUPINA:

žáci ZŠ, 5.–9. ročník, SŠ

DOBA TRVÁNÍ:

1 hodina na seznámení a zpracování námětů, vytipování vhodného místa napajedla a koupadla. Další nároky na čas se odvíjí od náročnosti postupu realizace ptačího napajedla nebo koupadla.

MÍSTO:

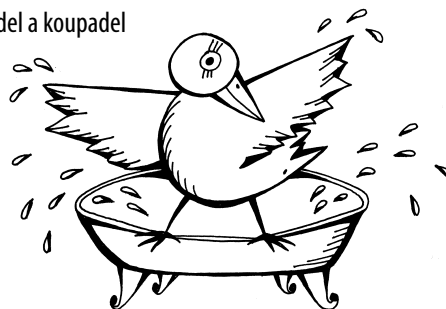
učebna, zahrada, dle možností park

POMŮCKY:

internet, encyklopedie, materiál k výrobě napajedel a koupadel

METODY A FORMY PRÁCE:

- motivační rozhovor
- obrazový materiál, literatura
- internet
- pozorování a výměna názorů
- pracovní činnosti
- reflexe

POSTUP:

- Pokud jsme do některých míst přilákali ptáky vyvěšováním budek, měli bychom se rovněž zajímat, zda mají dostatek vody na pití a koupání.
- Žáci zkoumají, zda je vhodný zdroj vody v blízkosti místa, kde jste dříve vyvěsili budky či kde se ptáci hojně vyskytují.
- Spolu s žáky vytipujeme místo, kde by takové napajedlo a koupadlo mohlo být a zda splňuje všechny požadavky.
- Žáci mohou zkoumat podmínky a navrhnout řešení i ve skupinách.
- Pokusíme se jednoduché koupadlo či napajedlo vyrobit či pořídit a s dětmi ho správně umístit.
- Napajedla a koupadla jsou také vhodným místem pro pozorování a fotografování ptáků, zejména druhů, které jinak žijí poměrně skrytě a nejsou běžně k vidění. K napajedlům často zaletuje i řada ptačích druhů ze širšího okolí, o jejichž přítomnosti nemáme jinak ani tušení.
- Reflexe.

II. st.
ZŠ

SŠ

REFLEXE:

- Co nového jste se dozvěděli?
- Jak můžete vytvořit příznivější podmínky pro život ptáků?
- Jaká doporučení je třeba respektovat?
- Jaká řešení problémů navrhnete?

TEMATICKÉ OKRUHY PRŮŘEZOVÉHO TÉMATU ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA:

- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí** – negativní vliv zemědělství a průmyslu na prostředí, ve kterém žijí ptáci, v konečném důsledku dochází k úbytku počtu jedinců i druhové rozmanitosti.

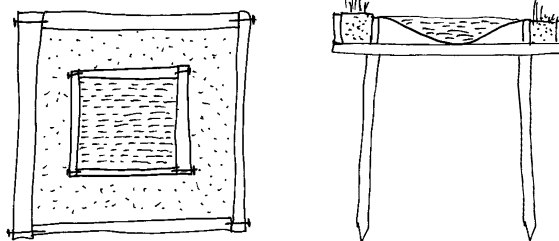
ROZVÍJENÉ KOMPETENCE: ŽÁK

- chápe životní podmínky ptáků, jejich potřeby - napajedla a koupadla, o podmínky ke hnízdění a možnosti získávání potravy,
- chápe základní ekologické souvislosti mezi životními podmínkami ptáků a činností člověka,
- rozhoduje se v zájmu ochrany životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje.

DIDAKTICKÝ TEXT:**Podmínky realizace:**

- Napajedlo a koupadlo budujeme tam, kde chybí přirozené zdroje, nebo jsou tyto zdroje nebezpečné a nepřístupné.
- V období sucha, kdy vyschnou i poslední kaluže a drobné vodoteče.
- **Vytipování vhodného místa:**
Ptáci si instinktivně vybírají klidná a přehledná místa. Proto napajedla nestavíme poblíž vzrostlých stromů a keřů, kde by jim mohlo hrozit nebezpečí ze strany koček a jiných predátorů. Stromy a keře by měly být v dostatečné vzdálenosti, zhruba 10 m od napajedla. Ptáci se v nich mohou po koupeli ukryt před případným nebezpečím nebo zaletují do větví, aby si osušili promáčené peří.
- Absence vhodného zdroje vody může některým druhům ptáků znemožnit hnízdění na jinak vhodném místě či vést k menší hnízdní úspěšnosti. Pamatujme na to, že některé menší druhy ptáků se nevzdalují od svého hnízda dále než několik set metrů.
- Velkým problémem je nedostatek vod zejména ve městech, kde zcela vymizela místa, kde by se ptáci mohli v teplých dnech napít a zchladit.
- Nevhodné jsou **nádrže s kolmými stěnami**, jako jsou například sudy nebo vany na vodu, bazény apod., Tyto jsou pro ptáky velmi nebezpečné a zvláště mladí nezkušení jedinci v nich často utonou.
- **Umělá jezírka**, která mohou kromě funkce napajedla sloužit i jako vhodný dekorativní doplněk skalky či jiné části zahrady, by měla mít rozměry minimálně 50x50 cm a hloubku 10-15 cm (rozměry závisí na tom, jak často doplňujeme vodu).
- **Jednoduchá koupadla a napajedla**
K vytvoření napajedla můžeme použít starou kameninovou misku, žlab, korýtko, mělký květináč nebo dřevo s vydlabanou prohlubní ve tvaru mísy. Předmět zahrabeme do hlíny, abychom ptákům ulehčili přístup.
- **Rozměry koupadla**
Pokud chceme, aby se pták mohl nejenom napít, ale i vykoupat, mělo by být koupadlo široké a dlouhé alespoň 50 cm a hloubka vody by neměla být větší než 5 cm. Stěny by se měly svažovat pozvolna.
- Příklad jednoduchého ptačího napajedla a koupadla.

*Jednoduché ptačí napajedlo
z dřevěného rámu:
pohled shora (vlevo)
a průřez (vpravo)*

Napajedla a koupadla jsou také vhodným místem pro pozorování a fotografování ptáků, zejména druhů, které jinak žijí poměrně skrytě a nejsou běžně k vidění. K napajedlům často zaletuje i řada ptačích druhů ze širšího okolí, o jejichž přítomnosti nemáme jinak ani tušení.

Zdroj: Česká společnost ornitologická

<http://www.birdlife.cz/index.php?ID=37&basket=01f7081512762f90fa29b67bf9316f8b>